

суворих та непопулярних серед товаровиробників заходів, які можуть призвести до витрат або скорочення обсягів виробництва, у перспективі такі дії спрямовані на укріплення вітчизняної економіки, розширення географії продажів українських товарів та поліпшення якості і безпеки продукції [2, с. 18-19].

Отже, тарифні квоти дозволять українським виробникам таких «незахищених товарів» вийти, нарешті, на європейський ринок, а тим, які вже співпрацюють з країнами ЄС, укріпити свої позиції та збільшити рівень продажів. При цьому передбачається, що втрати бюджету від скорочення або скасування ввізних мит компенсуються за рахунок зростання торгових потоків.

Література

1. Влялько І. Проект Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом: аналіз правовідносин та положень щодо врегулювання державних закупівель / І. Влялько // Право України. – 2013. – № 6. – С. 136-144.

2. Рудник І. Угода про асоціацію з ЄС: на що чекати виробникам харчової та алкогольної продукції / І. Рудник // Серія: Юридична газета «Угода про Асоціацію України з ЄС». – 2014. – № 7-8 (401-402) – С. 18-19.

УДК 340.134

Нікітюк О. В., к.і.н., доцент,

Українська військово-медична академія, м. Київ, Україна

Нікітюк В. О., студентка,

Київський університет права НАН України, м. Київ, Україна

ПРИВЕДЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

За останні кілька десятиліть люди стали гостріше відчувати на собі проблематику інновацій. Темпи інновацій у світі надзвичайно зросли і продовжують щомиттєво зростати. Розвиток і актуалізація суспільних відносин, пов'язаних зі створенням, комерціалізацією і впровадженням інновацій, сприяли формуванню в Україні нових нормативно-правових актів, спрямованих на впорядкування відносин, що виникають у зв'язку з організацією та здійсненням інноваційної діяльності, з метою активізації та спрямування інноваційних процесів у необхідному для країни напрямку. Актуальність розгляду питання продиктована прагненням України інтегруватися у світову економіку, що в свою чергу вимагає гармонізувати сучасну систему технічного регулювання та економічної політики України відповідно до норм і правил Європейського Союзу.

Є достатньо причин, які гальмують розвиток інноваційної сфери в

Україні, а саме: відсутність чіткої стратегії науково-технічного й інноваційного розвитку держави, різке скорочення державного фінансування науково-технологічної сфери, часті зміни та суперечливий характер чинного вітчизняного законодавства й відомчих актів, фізичне і моральне застаріння науково-дослідницької бази, істотне погіршення матеріального забезпечення науки, фактичне скорочення наукового потенціалу, відсутність необхідної реорганізації мережі наукових організацій та ін. [1, с. 13].

Однак, сьогодення вимагає чіткого механізму реалізації державної інноваційної політики як окремого напрямку економічної політики держави. Основним завданням інноваційної політики держави має бути визнано формування, ефективне функціонування та забезпечення стійкого розвитку національної інноваційної системи, щодо якої держава виконує забезпечувальну, координаційну та контрольну функції [2, с. 13]. А для цього потрібна комплексна нормативно-правова база, що виступить предметом їхнього регулювання.

За двадцять чотири роки незалежності в державі було прийнято понад чотири сотні різних за юридичною силою нормативно-правових актів з питань розвитку інноваційної сфери. Зокрема виокремлено такий напрямок соціально-економічної політики держави, як інноваційний, визнано за пріоритет національної економіки інвестиційно-інноваційну модель її розвитку, від реалізації якого залежать не просто умови й режим здійснення інноваційної діяльності, а фактично рівень конкурентоспроможності країни, переорієнтація її економіки із сировинної й експортоорієнтованої на таку, основу якої становитимуть знання та нові розробки. Не буде перебільшенням думка про формування за цей час нової підгалузі у системі національного законодавства – інноваційної, спрямованої на впорядкування різних аспектів здійснення інноваційної діяльності [3, с. 20].

Питаннями визначення стану законодавчого регулювання відносин в інноваційній сфері займалися вітчизняні вчені та науковці, а саме: Д. І. Адамюк, Ю. Є. Атаманова, Д. Є. Висоцький, Д. В. Задихайло, В. К. Мамутов, О. П. Орлюк, О. Д. Святоцький та інші. Усі науковці відмічають безсистемність, частковість, фрагментарність та дезінтегрованість чинного інноваційного законодавства України, однак мають різні погляди щодо шляхів удосконалення стану правового забезпечення інноваційного розвитку держави. Частина вчених та науковців пропонують внесення окремих змін до чинних законодавчих актів, інша частина вбачає проведення робіт із систематизації законодавства з питань науково-технічного та інноваційного розвитку.

Слід відмітити, що основу інноваційного законодавства становлять господарсько-правові норми, які закріплюють правові режими й встановлюють особливі вимоги щодо здійснення інноваційної діяльності

суб'єктами господарювання в державі. Основні засади державного регулювання інноваційної діяльності визначені в положеннях Господарського кодексу України [4, с. 169-172] та містять норми загальної дії, відповідно до яких має розвиватися та відбуватися спеціалізація правового регламентування інноваційних відносин. Однак, у Кодексі не встановлено правового статусу суб'єктів інноваційної діяльності, не відображено особливості інноваційних відносин, не визначено їх об'єкти та не закріплено правових форм обороту останніх. Також відсутнє визначення інноваційної інфраструктури та правові засади її створення, не сформульовано основних понять та вихідних положень функціонування національної інноваційної системи. У Кодексі не врегульовано основних форм і механізмів інвестування інноваційної діяльності, що є першочерговою проблемою для суб'єктів господарювання при з'ясуванні можливості впровадження нових продуктових розробок і застосування у виробництві чи під час виконання робіт (надання послуг) нових технологій. Отже, Господарський кодекс України залишає поза своїм регулюючим впливом чимало питань, пов'язаних із розробленням і реалізацією результатів наукових досліджень та інноваційних продуктів, які вирішуються Законами України «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні», «Про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки», «Про наукову та науково-технічну діяльність», «Про наукову та науково-технічну експертизу», «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» та ін. [3, с. 21].

Частина відносин, що виникають у процесі здійснення інноваційної діяльності, регулюються положеннями Цивільного кодексу України. А саме: щодо виникнення й реалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності та щодо виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт. Однак, в частині регулювання відносин на стадії виконання науково-дослідних, конструкторських, технологічних робіт у межах інноваційного процесу, а також відносин, пов'язаних зі створенням і використанням об'єктів інтелектуальної власності, основним законодавчим актом виступає Цивільний кодекс України, норми якого є загальними. Але їх застосування має коригуватися відповідними нормами Господарського кодексу України та інших законів, що мають спеціальний характер (Закони України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про авторське та суміжні права», «Про охорону прав на знаки для товарів та послуг» та ін.). Діяльність із розроблення і впровадження інноваційних об'єктів, як і будь-яка господарська діяльність, потребує залучення працівників (насамперед наукових) та організації їхньої праці, забезпечення їх соціального захисту, вимагає дотримання бюджетної та фіскальної дисципліни, вимог земельного й екологічного законодавства та ін. Тому зазначені аспекти

інноваційної діяльності, безперечно, стають предметом регулювання трудового права і права соціального забезпечення, бюджетного й податкового права, права екологічного й земельного та ін. [3, с. 22].

Слід відмітити, що такі правові норми, незважаючи на їх спрямованість на впорядкування відносин, що виникають у зв'язку зі здійсненням інноваційної діяльності та реалізацією інноваційних проектів, належать до інших, ніж господарське, галузей права, але дозволяють забезпечити комплексне і всебічне регламентування відносин, пов'язаних з організацією та здійсненням інноваційної діяльності.

Отже, проаналізувавши прийняті в державі нормативно-правові акти щодо інноваційної діяльності виявлено відсутність комплексного підходу до регулювання відносин, які виникають у зв'язку із розробленням, створенням, розповсюдженням інноваційних продуктів та їхнім впровадженням як інновацій. Наявне чинне законодавство України в інноваційній сфері відокремлено врегульовує різні види відносин, не достатньо враховує положень інших законодавчих актів, пов'язаних з інноваційною діяльністю, тому для узгодженого та системного правового забезпечення функціонування інноваційної системи в Україні доцільно здійснити систематизацію чинного законодавства держави про інноваційну діяльність, підготувати та прийняти єдиний комплексний нормативно-правовий акт (закон чи кодекс), який стане правовою основою державної інноваційної політики та центральною ланкою системи інноваційного законодавства. Крім того, потрібна гармонізація законодавства України з найкращими міжнародними стандартами регулювання відносин у сфері господарювання, законодавством міжнародних економічних союзів, до складу яких входить чи планує увійти Україна (включаючи й Європейський Союз).

Література

1. Тацій В. Проблеми правового забезпечення інноваційного розвитку України: стан і перспективи / В. Тацій // Вісник Академії правових наук України. – 2007. – № 1(48). – С. 13-20.

2. Атаманова Ю. Є. Основні проблеми системного господарсько-правового регулювання відносин в інноваційній сфері: автореф. дис. д-ра юрид. наук: 12.00.04 / Ю. Є. Атаманова; НЮА України імені Ярослава Мудрого. – Харків, 2009. – 28 с.

3. Атаманова Ю. Є. Передумови та зміст систематизації інноваційного законодавства України / Ю. Є. Атаманова // Актуальні питання інноваційного розвитку: наук.-практ. вид. – Х.: ФІНН, 2011. – № 1(2011). – С. 20-31.

4. Господарський кодекс України: чинне законодавство зі змін. та допов. станом на 1 вересня 2014 р.: (офіц. текст) – К.; ПАЛИВОДА А.В., 2014. – 208 с.